

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 29.

V Ljubljani, dne 10. julija 1897.

Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja vsako sredo in saboto. — **Naročnina** mu je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Posamične številke se prodajajo po 5 novč. — **Dopisi** pošiljajo naj se uredništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** naj se pošiljajo upravištvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 5. — **Oznanila in poslanice** se računajo po ceni, navadni v Ljubljani.

Kaj je krščanski socijalizem?

IV.

Red v anarhiji produkcije ali dela hočeta napraviti dve stranki. Na jedni strani stoje delavci, vsled laži-liberalizma izročeni zasebni samovolji na milost in nemilost. Zaupajoč na svoje število skušajo na podlagi občne volilne pravice, ali pa s silo, polastiti se državne uprave. Vsemogočna delavska država naj bi potem reševala potom zakonodajstva vsa socijalna vprašanja. Zveza s preteklostjo bi bila pretrgana. Nekaj novega bi se ustvarilo, kar še ni bilo na svetu. Država bi vse urejevala in človek ne bi smel biti družega, kot stroj, kateri dela po ukazu zdaj za tega, zdaj za onega. Da pri taki uredbi o človeški prostosti ne more biti govora, se lahko razume. Pod ta jarem hoče spraviti svet socijalna demokracija. Francoska revolucija s svojim pričetkom in končnim strašnim razvojem nam nekoliko predločuje uredbo take države, v kateri bi po naglašani enakopravnosti naenkrat uničila se vsa prava.

Druga stranka, stranka krščansko-socijalnih reform, dela na to, da se človeška družba reorganizuj po stanovih, s političnimi, socijalnimi in gospodarskimi pravicami, in sicer različno, kakor zahteva vsak stan. Kako se bo to vprašanje rešilo, odvisno je od tega, če bode zmaga krščanska ideja pravičnosti in ljubezni do bližnjega nad materijalizmom in materijalistično državo. Če se to ne zgodi, pademo nazaj v barbarstvo, kakor so v Aziji in Afriki, naj bode že oblika barbarstvu centralizem, kapitalizem ali pa vsegamogočna jednolična delavska država.

V sedanjem času, ko se z razmerami pojmi in besede naglo menjavajo, je neobhodno potrebno, spominjati se opomina Pija IX., da se ohrani besedam njih pravi pomen, ali, če se je ta izgubil, da se jim zopet vrne. Taka beseda

je „socijalizem“. Mnogo je taci, kateri razumevajo pod imenom „socijalist“ — državi, družbi, cerkvi in imetju nevarnega človeka, kateri ne misli na drugo, nego na plen in delitev, proti kateremu se mora vsak, kdor ima le kaj svojega, bojevati, in katerega je treba kar najhitreje iztrebiti, kakor plevel na njivi.

Socijalizem ne pomenja družega, kakor oni zistem, ki je individualizmu ali samosvoju nasproten, socijalizem pobija oni nauk, da mora človek nase misliti, le zase delovati brez ozira na ostalo človeško družbo. Socijalizem hoče zopet spojit človeško družbo, katero je razdvojil liberalizem vsled svojega nauka, da ni človek vezan na ostalo družbo, in da pride le vsakdo sam v prvi vrsti v poštev; on hoče družbo spojit z gospodarskimi in npravnimi vezmi.

To načelo socijalizma mora vsakdo kot pravo spoznati. Saj je nam Stvarnik sam pokazal pot združenja, ko je ustanovil družino in s tem dal naravni zakon socijalno urejene človeške družbe. V resnici obstoja vsak zdravi narod iz posameznikov in predstavlja vezani organizem. Ako pa izgine v narodu ustvarjajoče življenje, ako izmre oblika organizma in sposobnost, to obliko spremeniti po potrebah in zahtevah sedanjosti, nastopa takozvani liberalizem, prostost za posameznike. Narodi čutijo svojo onemoglost ter si žele preustrojitve razmer.

Cerkev je dala socijalizem nazaj človeški družbi, oni socijalizem, katerega je Stvarnik ustanovil pri ustvarjenju sveta, kateri se je pa izpremenil vsled greha v egoizem, v zatiranje slabjšega, v sužnjost, z jedno besedo v popolno zaničevanje človeštva. Cerkev je napravila sužnjadelavca polagoma prostega rokodelca, gospodarja stanov srednjega veka, ona je ustvarila iz njega imovitega kmetovalca, ki je bil sicer vezan na zemljo, a zemlja tudi na njega, tako, da ga nobena samooblast, noben dolžnik, noben davčni

eksekutor ni mogel pregnati z nje. Isto tako so bili urejeni višji stanovi do cesarja in kralja. Vsakdo je delal v krogu svojih dolžnostij in pravic za skupni smoter in prejemal tudi iz skupnega njemu pripadajoči del časti in imetja. Delavske mase, kakoršna so naši sedanji industrijalni delavci, kateri so odvisni od kombinacij svetovnega trga, ali, bolje rečeno, od samovolje nekaterih spekulantov veliko bolj, kakor nekdanji tlačani, ni poznal tedanji krščanski socijalizem. Današnje gnile delavske razmere so posledica modernega paganstva in anarhističnega boja za obstanek, katerega je prouzročil liberalizem. Delavci gredo sicer kamor hočejo, namreč kmet, delavec, ali obrtnik, a povsod so odvisni od samovolje kapitalizma in se mu morajo pokoriti. Temu suženjstvu hoče in mora narediti konec krščanski socijalizem.

Izvirni dopisi.

Trst, 7. julija. (Izv. dop.) Burni dnevi volilnih bojev so se nekoliko poglobili. Železna roka je vedela dobro okleniti v spone trpljenja naše sobrate, akopram je bil njihov izgred le pojav ljubezni do lastnega rodu in do naše dinastije. Tužni so odmevi onih dnij. Zapuščati mora sedaj oče družino nedoraslih otrok, sin zopet svoje stariše, katerih jedina podpora je, ter se podati v ječo, da zadosti izrečenemu ukazu. Pomoči treba je družinam teh trpinov in ne bodi rodnega brata med nami, kateri bi se jih ne spominjal.

A pomoči je tudi treba postojanki v Trstu, ker naval tujca je od dne do dne hujši. Lepo je reči, da narod kot tak tu v Primorju ne propade nikdar. A, dragi! kdor gleda dan na dan, vihteti meč nasilja nad nami, ko nas preganjajo povsod, govori drugače. Ne le, da iz služb odpuščajo delavce, ker so rodem Slovenci, ne le, da odpravljajo višje činovnike le radi tega, ker

Odkritje Miklošičevega spomenika.

Dunaj, v dan sv. Cirila in Metoda.

Nekako svečan prostor so arkade dunajskega vseučilišča. Človeku obujajo resnih mislij, kadar šeta po njih in ogleduje ondi postavljene kipe, posvečene učenjakom na vseh poljih človeškega znanja. On občuduje te velikane duha, a zavzeti se ne more za nje prav iz srca. Saj so to le tujci! In vender! Koliko razboritih glav, koliko bistroumov je narodilo se na Slovenskem in nekaj jih tudi delovalo na tem vseučilišču! A zaman ti bo oko iskalo podobe ali plošče, ki bi te opominjala nanje in ti pričala, da tudi Slovenci niso brez ženihev. V množini tujih učenjakov bil je menda doslej zastopan jedini Josip Stefan, slavni fizik. Kako smo se obradostili, čuvši, da kmalu dobi Stefan v arkadah druga — rojaka, slavista Frančiška Ksaverija Miklošiča. Težko smo pričakovali določenega dne, 4. malega srpana letošnjega leta, ko se je imel slovesno odkriti spomenik našemu Miklošiču — točno ob dvanajsti uri.

Vže pred poldnem se je začel zbirati pred spomenikom v arkadah cvet slovenskega naroda: naša visokošolska mladež in najuglednejši zastopniki dunajskih izvenakademičnih krogov

slovenskih. Vse zanimanje navzočih se je osredotočilo okolo spomenika, ki je sicer lep, a precej skromen. Doprni kip našega učenjaka je izdelal dunajski kipar Scherpe iz belega marmorja. Podstavek je narejen iz sivega marmorja in okolo njega se vije bronast lovorov venec. Spomenik ima ta-le napis: Fr. Miklosich. Lit. slav. prof. princeps. 1849—1885. (Frančišek Miklošič, prvi profesor slovanskega jezikoslovja).

Vže pogled na podobo samo: na to visoko, krasno vzbokano čelo, ta pristni slovenski obraz, te izrazovite jugoslovanske brke, je napravil na navzoče najboljši vtisek in jih uverjal, da je bil to nenavaden, duhovit mož. A slavnostni govornik, dvorni svetnik Vatroslav Jagić, nam je v krepkih, lapidarnih potezah mojsterski razvil podobo svojega prednika, podobo Miklošiča, učenjaka in človeka, tako da nam je stopil pred dušo ves oni veliki ženi — Miklošič.

Bil je to svečan prizor, ko se je odkrila pred spomenikom zbrana slovenska in slovanska množica in je profesor Jagić, navdušeno in s svetim ginjenjem spregovoril v glavnih potezah tako le:

Pred sabo zremo tu spomenike grofa Thuna Fr. Exnerja i Bonitza, spomenike mož, ki so si pridobili velikih zaslug za preosnovo avstrijskega šolstva in posebe še vseučilišč. Danes se jim pridružuje spomenik Miklošiča, ki je prav

tako, kakor omenjeni možje, marljivo in vspešno ž njimi vred deloval kot izborni šolnik.

V kratko odmerjenem času imam v glavnih potezah podati sliko učenjaka Miklošiča.

Zibelka mu je tekla v zeleni Štajarski. Sin kmetskih roditeljev se je samovlastno, s prirojenom nadarjenostjo in redko vstrajnostjo ter žilavostjo povzpela do svetovnega učenjaka. Postal je profesor na našem vseučilišču, dosegel čast rektorsko, bil plemeniten in povzdignjen v čast dvornega svetnika.

Kot človek bil je vrl, odkrit značaj. Zato ga je vse ljubilo, vse ga iskalo in hotelo imeti v svoji sredi. Kitile so ga vse lepe čednosti. A te so pale ž njim v grob — ostala pa so dela, katera si na kratko oglejmo.

Posvetil se je najprvo pravoslovju. A bolj, nego suhoparni juridični akti, zanimalo so ga knjige v dvorni knjižnici. Ondi je proučeval slovnico slovanskih in drugih jezikov ter prebiral stare tekste. Dal je torej slovo pravu in se popolnoma posvetil jezikoslovju. Važno in koristno je bilo zanj znanje s Kranjcem Kopitarjem, ki ga je pregovoril, da je vstopil v dvorno knjižnico.

Veľepomembno leto za Miklošiča je bilo 1844. Tedaj je izšla Boppova „primerjalna slovnica“. Miklošič je napisal o nji toli izborna oceno, da je obudila obče zanimanje v jezikoslovskih krogih in obrnila pozornost na mladega

se nočejo udati popolnoma nasilju vladajoče stranke, temuč dogaja se tudi že to, da nam nočejo dati nobenega prostora več, kjer bi si mogli vsaj nekoliko razvedriti svoja srca v teh tužnih dneh. In zakaj? — Ker smo Slovenci. Le pogledjmo zadnje slučaje! Vsako leto dobivali so Slovenci razna gledališča, kjer so prirejali veselice; vsako leto dobivalo je tukajšnje „Delavsko podp. društvo“, kojega pokrovitelj je pok. cesarjevič Rudolf, vrt, na katerem je praznovalo obletnico svojo ter slavilo ob enem tudi dne 18. avg. rojstni dan našega presvetlega vladarja. A sedaj, ko smo jih prosili za prostor že naprej, da ne bi imeli pozneje izgovora, odgovarjajo: „Slovincem ne damo prostora nikjer za nobeno ceno!“ Kako pomoči? — Bližal se je praznik naših slov. blagovestnikov. Kako ju hočemo proslaviti, ker nas preganjajo povsod?

Podali smo se konečno v naš dom, na vrt slov. šole družbe sv. Cirila in Metoda. Tu zbrali sta dne 5. julija tukajšnji podružnici rod naš, da proslavi god svetih blagovestnikov. Bila ni hrupna, a bila je prelepa slavnost. Na šoli je vihrala cesarska zastava in poleg nje narodna trobojnica; oznanovali sta, da smo tu v lastnem domu, iz katerega nas ne more pregnati nikdo. Tudi vrt, na kojem se je vršila veselica, je bil krasno odičen. Na njem je stal oder, kjer nam je blestela podoba naših slov. apostolov. Občinstva se je zbralo ogromno število. Zastopana sta bila oba tukajšnja odbora podružnic: ženski s svojo načelnico gospo dr. Abramovo, in moški z načelnikom g. M. Mandičem. Med gosti je bilo mnogo rodoljubnih gospej in gospic in več moškega odličnega občinstva. Veselico počastil je tudi tukajšnji srbski konzul, ki se je vidno zanimal za vse. Težko bi bilo opisati vse posamezne točke, a reči smemo, da nas je presenetilo lepo ubrano petje mešanega zbora tukajšnje cerkvene bratovščine sv. Cirila in Metoda. Kako milo so doneli glasovi naše mladine, kako nežno je odmeval glas prošnje malega dečka, ki se je obračal do svetih blagovestnikov, da rešila bi naš rod, varovala naši svetinji: „vero in jezik“! V krasnem govoru je naslikal voditelj slovenske šole, g. Rakuša, življenje in delovanje svetih blagovestnikov, na kar je sledilo več deških in mešanih zborov, katere je poslušalo občinstvo z ginjenim srcem.

In ko je pala prva mračna tmina na zemljo, zasvetile so se nebrojne lučice po vrtu, tudi v nekaterih bližnjih poslopjih je takrat zadonela „pesem cesarka“ in navdušenje je vskipelo povsod. In nehoti polastila se me je misel: Ti narod moj, ki se vedno spominjaš svoje presvetle vladarske hiše, ki ne zabiš pri nobeni priliki, izkazati čutov najtopleje udanosti do cesarja, trpeti moraš, teptan in zasramovan! A nasprotnik

tvoj, ki pri vsaki priliki zatajuje čut patriotizma z raznimi čini, slavi sedaj svoje nadvladje! A ne obupajmo, če pravice ni na svetu, je pri Bogu. Saj sta tudi sveta brata naša, prva slovanska apostola, trpela mnogo. Pregarjal Vaju je sovražnik iz ječe v ječo, ko sta se borila za pravice „vere in jezika“. Toda ugnal Vaju ni. Zaslužno plačilo je prišlo in Vajina setev je obrodila stoteran sad. Vidva, ki bivata sedaj v višavah, do Vaju obrača se rod trpinov ter kliče:

„Svet' Ciril in svet' Metod,
Rešita naš slovanski rod!“

Iz goriške nadškofije. 7. julija. (Izv. dop.) — Prevažna zadeva o kongruji goriških vikarjev se vleče že več let in še danes ni prišla do stalne rešitve. „Primorski List“ se čudi, kako je prišlo do tega, da so bili nekateri veliki vikarjati izpuščeni in se niso predlagali v samostojne kuracije, dasi so iste razmere in isti pogoji, kot pri drugih. „Pr. L.“ se nekako dela nedvednega, ker noče prav v živo — zadeti, ker bi potem prišel v izvestnih krogih v nemilost. Ob svojem času je „Soča“ naravnost stvar odkrila in resnico povedala, kar pa ni bilo prijetno na znanem mestu. Povedala je, da je med drugimi vzroki odločevala tudi politika. Vprašalo se je, kateri vikarji so naročeni na „Sočo“ in kateri so somišljeniki dr. Gr. Pri tem sta imela glavno besedo dva znana gospoda — ki sta se zdaj zvezala z voditeljem laških katoličanov v boju proti „Pr. L.“ Ta dva sta bila potrebna prijateljev med duhovniki, zato sta na pristojnem mestu vplivala, da so se izpustili nekateri veliki in najlepši vikarjati. Drugi vzrok je bil tudi ta, da so nekateri župniki neprestano nadlegovali mehkega in dobrega g. knezonadškofa, da tega ne sme storiti. Prevzvišeni ni čutil v sebi toliko poguma, da bi, opiraje se na tridentinski zbor, dotičnikom naravnost povedal, da je to njegova stvar, in da se smejo nove župnije ustanavljati tudi proti volji župnikov. Zaradi ljubega miru se je g. nadškof udal. Tretji vzrok je pa baje gospoda v Trstu. Sedanji politični zistem na Primorskem ima, oziroma je imel, velik vpliv na cerkveno oblast. Da je duhovstvo s črno piko zabeleženo v znanem tržaškem registru — je obče znano. Za njih namene je bolje, da je duhovstvo premakljivo. Do stalno nameščenih duhovnikov se ne čutijo dovolj močnih, zato zavirajo na vse možne načine ustanovitev stalnih duhovskih služb. Ni smeti izpred očíj izpustiti znane izjave bivšega ministra Madeyskega, ki je na zahtevanje našega državnega poslanca, naj se vsi goriški vikarjati povzdignejo v samostojne župnije, poudarjal, da „preč. ordinarijat ni Vajšega mnenja.“ Ergo — tu tiči vse.

Ob Sočnih bregovih. 8. julija. (Izv. dop.) Dne 21. junija vršil se je občni zbor cecilijanskega društva za goriško nadškofijo. Prevelika strogost pri začetku in politični viharji na Goriškem so bili pripravili društvo do kraja groba. V zadnjem času si nekateri prizadevajo, da bi društvo ne zaspalo, zato so vse moči napeli, da bi zopet oživel. Pri obnem zboru je bila vdeležba od laške strani še precejšnja. Pri tej priliki se je pokazala moč narodnosti. Dasi je društvo cerkveno in obsega, skoraj bi rekel, le notranje cerkvene zadeve, je bilo vendar potrebno, ustanoviti dva odbora, ki samostojno in samoupravno delujeta v prosep cerkvene glasbe. Slovenskemu odboru je bil izvoljen predsednikom preč. g. dr. I. Pavliča, laškemu pa kanonik Zernitz. Ne vem, ali bode sploh kaj navdušenja na laški strani, kajti cerkvena glasba pri Lahih je padla pod ničlo. V tem oziru Slovenci daleč nadkrilujemo druge narode.

V mestu Gorici je še vedno živahna agitacija za bojkot. Vkljub vsem strogostim pri zaseganju slov. listov se slovenski trgovci in odjemniki pridno držijo gesla: „Svoji k svojim!“ Res je, da nekateri Slovenci še vedno zahajajo k Lahom, toda pomisliti je treba, da z enim mahom se ne da vse zveze pretrgati. Počasi se pride daleč! Bog ne daj, da bi slov. trgovci sedanji položaj izkoriščali in slabo blago za dragi denar prodajali. Tako postopanje je v nebo vpijoče!

Tudi denarni zavodi v Tolminu, Cerknem, Ajdovščini in v Gorici dobro napredujejo. Čudno, da v Kanalu ni mogoče v življenje obuditi posojilnice. Govori se, da nikjer ni oderuštvo tako razvito, kakor na Kanalskem. Desetodstotna posojila so navadna. Kje tiči vzrok? Ali res ni mož v Kanalu? Menda pri glavi — ni tako, kakor bi moralo biti; zato pa vse zaostaja.

Zadnjič sem omenil, da v Tolminu je zdaj nastavljen okrajni zdravnik, ki ne zna slovenskega jezika. Za dotično službo je bil jedini prosilec, potem ni čudo, ako jo je dobil. Zakaj pa noben Slovenec ne prosi? Mogoče je, da se malo slovenskih dijakov posvečuje zdravilstvu, zato pa trdi Nemci ali pa Lahi dobivajo take važne službe. Slovenski dijaki bi morali pač na vse to misliti in pridno se pripravljati za izpite in ne zgubljati več let po nepotrebnem. Najboljši narodnjaki so tisti dijaki, ki se pridno pripravljajo za izpite in jih o pravem času tudi izvršujejo. V pridnosti, zmernosti in varčnosti je prihodnost našega majhnega naroda. V kratkem zapusti začasni okrajni zdravnik v Tolminu, g. Hloupek, rodod Čeh, našo deželo. Škoda za tako izvrstnega in dobrega moža in spretnega zdravnika. Bolniki so imeli vanj zaupanje, ker je bil z njimi zelo prijazen. Mož je dober narodnjak in Slovan. Mislilo se je, da bo ostal še kot občinski zdravnik v Tolminu in da bode bližnje

učenjaka. In od tedaj se mu je neprenehoma snovalo delo za delom, jedno obširnejše, nego drugo. Leta 1845. je izdal „korenike staroslovenskega jezika“ in bil na podlagi tega dela imenovan l. 1849. profesorjem slavistike na tukajšnjem vseučilišču. „Primerjalno slovnico slovanskih jezikov“ je započel obdelovati 1852. l. in jo nadaljeval do l. 1875. Ž njo je celo prekosil — vzlasti v sintaktičnem delu — slavnega Nemca Grimma.

Miklošič je bil v svoji stroki samouk in ni imel nikakih virov. Oral je v slovanskem jeziku slovju ledino v pravem pomenu besede. Ipak je stvarjal dovršena dela, da je učeni svet strmел nad njimi. Učeni Nemec Müllenhof ga je imenoval prvega slovničarja devetnajstega stoletja.

Vender je Miklošiča slovničarja presegal Miklošič — leksikograf. Veleznamenit je njegov 1866. l. izdani „staroslovensko-grško-latinski slovar“, ki obsega nad 1000 strani in bo še dolgo najbolji vadecem za vse, ki proučujejo slovansko jezikoslovje.

Razven tega se je pečal s tujkami v slovničini, razlagal imena, in to osebna, krajevna, imena mesecev itd. Razpravljal je tudi o srbski liriki, o krvni osveti pri Poljaki. Pridobil si je zaslug za slovenske gimnazije, za katere je priredil berila.

Obsežna je bila njegova korespondenca. Dopisoval je z vsem učenim svetom. Kadar

pride čas, da se izdado brezštevila njegova pisma, tedaj se bo pokazal še-le Miklošič v svoji pravi veličini.

V politiko dolgo ni posegal. Še-le kot dvorni svetnik je bil primoran, kolikor toliko baviti se tudi na tem kočljivem polju. Miklošiču politiku se marsikaj očita od te in one strani, a po krivici, ker učenjaki se ne zmenijo za mnenje množice; oni stoje na višjem stališču in vedno teže po jedinstvi, a najhuje obsojajo bratomorni razdvoj med narodi. Oni vedno povdarjajo točke, ki bi ljudi združile in jih privedle do miru in sreče.

To je skromna podoba Miklošiča. Pa vže ta kaže, da je bil slavjenec dika dunajskega vseučilišča in ime njegovo se bo vedno svetilo med drugimi v povestnici almae Rudolphinae — naše univerze.

Kakor bi bil Miklošičev duh plul nad navzočimi, tako se je zdelo vsem, ko je končal govornik. Poklonili so se vsi še jedenkrat velikemu duhu Miklošiča in se polagoma razšli.

Vsak bi pričakoval, da smo po zvršetku govora zaorili spominu slavljenca urnebesni „slava“ in s svojimi „živio“ pretresli vseučiliščno stebrišče. Ne! Da bi bili dali duška svojemu navdušenju, žalili bi bili s tem Nemce in lahko bi bilo prišlo do škandalov. Saj je tudi slavnostni govornik moral biti jako oprezen, da ni vznemiril nemških duhov. Slaviti je moral ob to Miklošiča

kot — učenjaka, a niti omeniti ni smel, da je bil slavjenec — Slovenec. Tako se v tujini slavi rojak — med nestrpnimi ljudmi. Bilo je to nekako uradno slavlje, pri katerem mora človek dušiti svoja čustva, prikrivati prave misli in previdno paziti, da jim niti na najskromnejši način ne da duška. Kako bi sicer vzbunil občutljive nasprotnike!

Odkril se je radi nemške nestrpnosti Miklošičev spomenik tako mrzlo, tako tiho, brez slovenske pesmi, brez venca z našo trobojnico. Pa bodimo za jedenkrat zadovoljni s tem, da je Miklošič proslavljen na vseučilišču kot učenjak. Mi sami ga pa tembolj častimo kot Slovenca in kot učenjaka: Nemcem pustimo ga samo kot učenjaka.

Da bi skoro zasini časi, ko dobimo svoje, slovansko vseučilišče! Tedaj pa postavimo ondi, na domačih tleh — v slovanskih arkadah, veličasten spomenik manom našega Miklošiča in ga odkrijemo z občo narodno slavnostjo. Tedaj pač ne bomo pogrešali slovenske pesmi pri odkritju, ne slovenskega slavnostnega govora, ne domače trobojnice: Tedaj bomo res prav iz srca obhajali Miklošičevo slavlje — slavlje Miklošiča — Slovenca in svetovnega učenjaka.

Milostno nebo, izpolni nam skoro to željo!

občine s primerno svoto mu zagotovile obstanek. Toda občine so baje odklonile letni donesek, ker bi bilo breme pretežko. Prav velika škoda je, da se to ni zgodilo. Ves tolminski okraj ima tako rekoč le enega samega zdravnika, in še ta jezika ne zna, da bi mogel bolnike razumeti. Če so občine preuboge in ne morejo prispevati, bi morali država in dežela nekaj storiti. Dognano je, da je umrljivost v tolminskem okraju nenavadno velika.

Dne 1. julija je bil občni zbor Alojzijevišča. Pri tej priliki so kandidati za nadškofijsko stolico slišali prav grenke. Veliko duhovnikov je bilo zbranih, ki so enoglasno obsojali postopanje vodstva v semenišču. Poudarjalo se je veliko pomanjkanje duhovnikov in požrtvovalnost duhovnikov za vzdrževanje Alojzijevišča, kar pa nič ne bode izdalo, ako se bodo za malenkosti bogoslovci izključevali. Toda nepoklicani kandidati za mitro — se malo brigajo za to, samo da se njim ustreže. „Kaj meni mar duhovščina“ ... to je bil odgovor. Radovedni smo, kaj bo iz tega.

Iz Lipe nad Vrbo. 6. julija. (Izv. dop.) (Slovesno zborovanje podružnice sv. Cirila in Metoda za Rožak in okolico.) Česar se nismo nadejali, se je zvršilo. Praznik sv. Cirila in Metoda, dan 5. julija letošnjega leta, ostane trajen v našem spominu. Zborovanje podružnice naše se je obneslo lepo, da, sijajno, dasiravno je bil ta dan delavnik, ko ima naš kmet osobito sedaj mnogo dela na polju in travnikih in vkljub temu, da se je tudi v našem čisto slovenskem kraju zborovanju nasprotovalo. Naša sicer divna vas Lipa oblekla se je ta dan v praznično obleko. Raz stolpa župne cerkve plapolala je prvikrat slovenska trobojnica in cerkev je bila okinčana. Na drevesih in hišah so vihrale slovenske in cesarske zastave. Č. g. dekan Fran Šavbah je pel ob azistenci dveh gg. župnikov sv. mašo in cerkveno petje izvršili so prav lepo pevci in pevke mladega našega pevskega društva „Lipa“ pod vodstvom g. Bernota iz Gozdan. Po cerkvenem opraviu zbralo se je nad 100 rodoljubov in rodoljubkinj pred krasno okinčano hišo narodnega gostilničarja g. Rajnerja, kjer je g. Josip Paul — Rutar kot načelnik podružnice otvoril zborovanje in vse ude in goste, zlasti zastopnika in blagajnika glavne družbe č. g. Ant. Koblarja prisrčno pozdravil. V prav razumljivem govoru je govoril g. blagajnik o blagovestnikih naših, svetem Cirilu in Metodu, ki sta poleg tega, da sta prinesla nam luč sv. vere, vpeljala tudi milo nam materno besedo v cerkev, v nemal je zbrano ljudstvo k mejsobni ljubezni, značajnosti in vstrajnemu delovanju ter rekel, da mora tudi koroškimi Slovencem zjasniti se nebo in jim prisijati boljša bodočnost. Istotako je ljudstvo z velikim zanimanjem poslušalo in s pohvalo sprejelo č. g. Koblarja drugi govor o verski in narodni šoli. Ko se je volil nov, oziroma potrdil stari odbor in izvolila se kot zastopnika podružnice h glavni skupščini gg. Jos. Paul in Val. Falle, zahvalil je načelnik govornika in pevce za njih trud in zaključil zborovanje z živio-klici presvitlemu cesarju. Praznovali smo god sv. Cirila in Metoda lepo in sijajno, kakor nikjer po celem Slovenskem. Gotovo ostane ta dan za zmirom pravi narodni praznik. Z veseljem naj povemo, da je naše pevsko društvo „Lipa“ tu prvikrat nastopilo ter pokazalo, da ima že toliko zmožnosti in moči v sebi, da se ni treba bati nasprotnikov — in tudi ne bodočnosti. Konečno hvala pevskemu društvu „Lipa“, slava č. g. Ant. Koblarju in domačemu gospodu župniku Fr. Virniku za njih trud in požrtvovalnost! Bog živi vse!

Iz zlate Prage. 5. julija. (Izv. dop.) — Tu se noče nič izpremeniti, kar se tiče političnega položaja. Vedno ista pesem nam zveni po ušesih. Če poroča danes kak list, da se pripravljajo pogajanja med Čehi in Nemci, oglasi se jih precej drugi dan celo krdelo, da to ni res, da nihče ne ve za to in da sploh sedaj ni mogoče resno premišljevati o tem. Različni mero-dajni možje pojasnjujejo in bistré sedanje politično obzorje, toda popolnoma razjasniti ga na vseh straneh ne more nihče. Z nemške strani sta se oglasila poleg namestnika deželnega mar-

šala dra. Lipperta še profesorja dr. Ulbrich in Pfersche. S projektom, ki sta ga objavila v „Neue Freie Presse“, niso bili zadovoljni niti Nemci — kaj pa šele Čehi!

Pfersche-ja je že zadela „vsemogočna Nemesis“: iz njegovega volilnega okraja mu je priletelo že nekaj nezaupnic, od drugod pa je dobil grožnje, da jih še več prejme, ako bi se hotel prijazno in kolikor toliko trezno razgovarjati z vlado ter tako nasprotovati najvišjemu povelju gospoda Schönererja.

Na češki strani sta govorila o političnem položaju dr. Herold in knez Schwarzenberg. Prvi je nastopil v Pragi v klubu narodne stranke, pripovedoval, kako je nastala sedanja večina v državnem zboru, kakšno večino je hotel imeti Badeni, zakaj je ta demisijoniral, kakšno razmerje je sedaj med vlado in večino. Najzanimljivejše je bilo, kar je povedal o „spravi“ Nemcev s Čehi. Poleg drugega je zlasti naglašal, da naj se pogajanja med obema narodoma vrše javno, da bo narod mogel vse razprave zasledovati, ne pa, da bi se stopilo pred volilce z že dovršenim dejanjem, katero bi se ne dalo več izpremeniti. Sprava naj se izvrši od naroda do naroda na podlagi ravnopravnosti in enakovrednosti. V podrobnostih bi Čehi marsikaj koncedirali, ako bi Nemci storili isto. Jezikovno vprašanje pa naj se reši pravično po vseh deželah svetovaelavske krone, torej ne le na Češkem in Moravskem, temveč i v Šleziji.

Dr. Friderik knez Schwarzenberški je govoril pred svojimi volilci v čeških Budějovicah. Njegov govor obsega v obče tiste misli in nazore, katere je bil razvil dr. Herold. Pristavil pa je, da njemu kot jednemu izmed najveljavnejših plemenitnikov na Češkem, ni nič znano, da bi vlada hotela najeti zastopnike češkega plemstva za posredovalce pri mirovnihi pogajanjih; in če bi se bilo to zgodilo, češko plemstvo bi ravnalo tako, kakor zahteva to dr. Herold in ves češki narod.

Seveda se Nemci zopet grozno jezé zaradi teh dveh govorov. Praški nemški listi zavijajo resnico, kolikor morejo v svoji židovski prevejanosti; utajiti pa ne morejo, da so baš oni vzrok, da se pogajanja ne bodo vršila, in če bi se, da ne bi imela uspeha. O nestrpnosti in nadutosti nemški se bo sčasoma nabralo kaj mnogo dokazov. V Podmoklih (Bodenbach) so slišali Nemci zvoniti, da misli „Sokol“ napraviti iz Prage tja izlet. Takoj so sklenili v neskončni svoji modrosti, da Čehom ne bodo dopustili, da bi šli s postaje v mesto. Čakali so Sokolov, ko je prišel zjutranji vlak, pa jih ni bilo; čakali so jih, ko je prišel dopoludanski vlak, pa jih zopet ni bilo ... Jezo so si ohladili s tem, da so v češki gostilni nekoliko razbijali in zahtevali od delodajalcev, da naj takoj odpuste češke delavce. Tudi v Mostu (Brüx) so razsajali in grozili Čehom, ki so imeli na nekem vrtu veselico in zabavo. Šele oddelek vojakov je razgnal miroljubne nemške razgrajace.

Socijalni demokratje so nabrali že blizu 15.000 gld. za svoj dnevnik. Čudno je, ker se tako ljubijo med seboj, da hočejo imeti vsi jednako veliko premoženje; na to se pa ne spomni nihče, da bi pomagal svojemu voditelju, bivšemu kandidatu za V. kurijo v Pragi, krojaču Karlu Dedicu, ki je oglasil konkurs. Kakor se vidi, bi sociji le dobiček radi delili, škode pa ne vzajemno trpeli. To bode lepo v njihovi — državi!

Bolje se postavljajo češki narodni delavci; njih organizacija vrlo napreduje. Sedaj delujejo že na Moravskem, zlasti v Přerovu.

„Schulverein“ se godi vedno slabeje. Sedaj je moral opustiti petrazredno deško in dekliško šolo v Plznu ker občina ni hotela, da bi jo prevzela na svoje stroške. Nemci so ob svojem času zaradi te šole napravili mnogo pritomb, pa vse skupaj ni nič pomagalo.

Zato se pa godi toliko boljše češki „Ustř. Matici školski“. Sedaj je priredilo vodstvo taiste velikanske slavnosti, trajajoče tri dni (3. 4. in 5. t. m.) v spomin in proslavo pokojnega dobrotnika Friderika Schnella. Na tisoče in tisoče ljudij se je zbralo na raztavišču v Pragi, kjer je sodelovalo mnogo društev zastoj pri

raznih zabavah. „Sokol“ je telovadil, oskrboval godbo, „Strelska društva“ so se producirala na korist „Matic“, pevci so peli itd. „Matica“ ima od teh treh dnij velikansk dobiček.

Kdaj pač dobi „Ciril-Metodova družba“ takega velikodušnega podpornika?

Politiški pregled.

Poravnave med Čehi in Nemci so se razbile, kakor poroča „Fremdenblatt“. Krivda se pripisuje voditeljem nemških strank in to po vsi pravici. Bati se je jutri izgredev v Hebu, kamor pride baje 17 vlakov Nemcev.

Zaradi Židov sta prišla navskriž dva antisemitska lista na Dunaju, namreč krščansko-socijalna „Reichspost“ in nemško narodni „Volks-Blatt“. Prvi list trdi, da krščeni Židje smejo biti v stranki antisemitov, drugi jih pa odločno izbaciva, češ da v tej stranki sme biti samo čista nemška kri. „Volks-Blatt“ meni, da je tudi dr. Lueger njegovega mnenja. — Slovence cepijo razne osebe v stranke, a Židje, vendar še ne!

Nelidov, ruski poslanik v Carigradu, odide za poslanika v Rim. Ruski listi trdijo, da je Nelidov sam prosil premeščenja in da ruska politika v Carigradu ostane nespremenjena. Ruski car bode letos obiskal Rim in gotovo hoče imeti tačas ondi izvrstnega diplomata za poslanika, kakeršen je brez dvoma Nelidov.

Kralj sijamski je obiskal zadnje dni Petrograd in Moskvo, kjer so ga sprejemali z vso častjo. V Moskvi ga je pozdravil veliki knez Sergij in mu dal stanovanje na Kremu.

Domače novice.

† Dr. Alojzij Matija Zorn,

metropolit in knezonadškof goriški in cesarjev tajni svetnik, je umrl v četrtek popoldne ob 3½ na Dunaju v sanatoriju dr. Svetlina za vodenico v možganih. Preblago srce pokojnikovo je obolelo po političnih viharjih. Srečna je bila goriška škofija, ki je imela tako milega škofa. S strahom pa gleda zlasti slovenski narod na Goriškem zdaj v temno bodočnost. Zato je žalost ob smrti Zornovi iskrena in splošna. Porodil se je Alojzij Zorn dne 13. januarja 1834 v Prvačini, posvečen je bil v mašnika dne 13. januarja 1857. Mnogo let je bil profesor bogoslovja v Gorici, l. 1883. je postal škof poreško-puljski in še isto leto je prišel za nadškofa v Gorico. Zadnji čas mu je duh otemnel, in bolnik ni hotel uživati nikakih jedij. Upajmo, da zdaj uživa Boga. Knezonadškof Zorn je bil metropolit. Podložni so mu bili škofje: ljubljanski, tržaški, poreško-puljski in krški (Veglia). Truplo pokojnikovo se prepelje v Gorico.

Mil. gosp. dr. J. N. Glavina, bivši tržaški škof, pride prihodnji teden v Ljubljano posvečevati novomašnike. Pri prevzvu g. knezoškofu ljubljanskem, ki biva v Briksenu, zdravljenje normalno napreduje.

Zadušnica za knezonadškofom Zornom je bila v ljubljanski stolnici danes dopoldne. Po farnih in samostanskih cerkvah ljubljanske škofije so zadušnice zapovedane za osmino.

Osebnosti. Finančni svetnik v Briksenu na Tirolskem, g. Fran Dobida, je imenovan finančnim svetnikom pri finančnem ravnateljstvu v Ljubljani. — Ravnatelj obrtnih strokovnih šol, g. Ivan Šubic, je imenovan konservatorjem c. kr. centralne komisije za umetniške in zgodovinske spomenike. — Premeščeni so: Realni profesor v Roveretu, g. Anton Laharner, na realko v Ljubljani, gimn. profesor v Novem Mestu, g. Martin Petelin, na veliko gimnazijo v Ljubljani. Imenovani so suplentje gg.: dr. Rudolf Ager v Ljubljani profesorjem na gimnaziji v Novem Mestu, dr. Ludovik Böhm v Novem Mestu profesorjem na veliki realki v Spletu, dr. Franc Riedl v Ljubljani profesorjem na gimnaziji v Kranju in dr. Jakob Žmavc v Kranju profesorjem na istem zavodu.

Umrl je v Ljubljani v sredo zvečer gosp. Ivan Pintar, najpridnejši slovenski žurnalst

Bil je sotrudnik „Slov. Naroda“, „Slovenca“, „Soče“, „Domovine“ ter urednik „Novic“ in „Rodoljuba“. Spomin je imel dober in mišljenje odločno slovansko. Na tem svetu ni vžil nič dobrega. Bog mu daj boljše na onem svetu!

Laži „Slovenskega Lista“. „Narodu“ ni prav, da smo o slavnosti „Ljubljane“ obširno poročali in da smo na vsa usta povedali, kake želje je gojila dobroznana ljubljanska klika o vspehu slavnosti. O tem, da je slavnost res uprizorila „Ljubljana“, ni mogoče govoriti z „Narodom“, ker naposled bi začel trditi, da se je „Ljubljana“ le mimogrede pridružila društvom, ki so dne 27. junija na „Narodovo“ vabilo prišla v Ljubljano. Ker ima „Narod“ toliko zaslug za slavnost in ker je s svojimi podlistki tako odkritosrčno zanjo agitoval, se nam čudno zdi, da nič noče vedeti o tistih prvaki, ki so svojim hčerkam res prepovedali, vdeležiti se slavnosti. Malovrh naj popraša za to svojega prijatelja g. dr. K. viteza Bleiweisa, vodjo narodne stranke. Ta gospod menda še ni pozabil, da njegova hčerka ni smela pridružiti se narodnim gospicam, ki so pred mestno hišo pozdravile narodna društva. Preblagorodna njegova gospa je to po Ljubljani zatrdjevala, torej mora biti že res! Postrežemo pa lahko še z drugimi imeni. Demonstracijo so nazvali narodni prvaki dohod tržaških Slovencev v Ljubljano. Tudi to je res! „Narod“ sam trdi, da se je g. dr. Tavčar obrnil do mestnega župana, proseč ga, da naj na korist slavnosti sami prepreči demonstracijo. Torej se je o demonstraciji javno govorilo med „Narodovci“. Slaba vest je gospodom, ki hvalijo nemško-slovensko zvezo, vzbudila strah pred pokrajinskimi Slovenci. „Edinost“ piše: „Po Ljubljani se je bila raznesla vest, da smo Tržačani prišli v Ljubljano v tolikem številu le z namenom, da priredimo ne vemo kako demonstracijo proti izvestnim osebam! Mi bi se le smejali taki budalosti, da nas niso odlične osebe interpeleovale o stvari.“ Somišljeniki „Slovenskega Lista“ niso poprej o tem sploh nič govorili, pač pa potem, ko so izvedeli, kako budalast strah imajo „Narodovci“, ter so odločno pobijali vesti o demonstraciji, ker jim je bilo mnogo na tem, da se slavnost sijajno završi. Če se nekateri „prvaki“ kljub temu niso slavnosti vdeležili, ter so raje sedeli v čitalniški kavarni, ni naša stvar. Narod je svoje slavje že sam opravil! Res je, da se ljubljanska Čitalnica slavnosti ni vdeležila z zastavo, in da nositelji čitalniške „inteligencije“, kakor dr. Tekavčič in drugi prijazni elementi, niso za slavnost nič prispevali, pač pa povsod, kjer so mogli, ji nasprotovali. S kislimi obrazi so nekateri prvaki šele v nedeljo zjutraj morali izobesiti zastave. Take so laži „Slovenskega Lista“!

Prvi julij 1897 in c. kr. uradniki ljubljanski. Državni zbor je uvaževal draginjo, ki je nastala v Avstriji, in je vsled tega načeloma sklenil povišanje plač, izvršitev zakona pa odložil, da se prej preskrbe viri povišanim plačam. Zajedno zvišala se je mirovnina vdovam; uradnikom se je pa naložilo, da vplačujejo 3 % v mirovniški zaklad. Uradniki povišanih plač niso dobili, odtegujejo se jim pa trije odstotki plače za zaklad, in tako je uradnik, kateremu bi bilo treba pomagati, sedaj na slabejem, kakor je bil pred državnozbornim sklepom. Zakaj se pa ne izplača povišana plača, saj je vender dokazano, da je dohodkov v izobilju? Posamezna uradniška društva so se brigala za to vprašanje in so prosjčila pri ministerstvu, a zaman, dobivala so le neugodne odgovore. Obetalo se je, da se povišana plača že 1. januarja l. 1897. izplača, in to s pristavkom, da se ustanovi za nepričakovani slučaj, ko bi ne bilo mogoče do tja uravnave uradniških plač izvršiti, primeren provizorij. Pozneje se je obljubila izplača do 1. julija t. l., in zdaj se razširja oficijozna vest, da je ministerski predsednik načelniku nekega uradniškega društva uresničenje izplačila do 1. januarja 1898. obljubil. Pol leta v potrebnosti preživeti to je dolga doba, in kdo jamči, da se potem obljuba izpolni, ker se nobena dosedanjih obljub ni držala? To velja o vseh uradnikih v Avstriji. Za ljubljanske uradnike je pa položaj še bolj občutljiv. Vsled potresa zvišale so se

cene živil in stanovanj občutno. Vlada je uvidevala, da je treba vsled tega ljubljanskim uradnikom potresno podporo privoliti in znano nam je, da se je nasvetovala četrtletna predplača potresne podpore za leto 1897., tako da bi bili morali biti že dve četrtletni svoti v uradniških rokah. Ljubljanski uradniki so upali do 1. julija t. l. dobiti potresno podporo in povišano plačo, a mesto tega plačujejo le 3 % v mirovniški zaklad. Tako je njih stališče na tri strani slabše, nego je bilo pred sklepom državnega zbora o povišanju plač. Iz tega je razvidno, da je treba in nujno treba pomoči, a kje jo dobiti? — Ona dva kranjska državna poslanca, ki sta le s pomočjo uradniških glasov prišla v parlament, se nista za uradnike čisto nič brigala. Enemu, kakor se je sam izrazil, ta beračija preseda, a drugemu primanjkuje za to stvar razuma. Uradniško društvo v Ljubljani je pa tako, kakoršna so vsa uradniška društva; tolaži in upa, da bo že bolje. Vse kaže, da si morajo uradniki sami pomagati potom skupnega delovanja, po prošnjah, izjavah in zahtevah, sicer mislijo merodajni krogi, da se uradnikom v Ljubljani prav dobro godi in da nimajo niti potrebe niti želje. Tedaj na skupno delo! V združenju je moč in ugled!

Amicus.

K škofjeloški slavnosti. V poročilu o narodni slavnosti v Škofji Loki vsled pomote ni bilo navedeno vrlo škofjeloško. „Slovensko bralno društvo“, ki ima mnogo zaslug na velikem vspehu lepe slavnosti. Na kolodvoru so goste pozdravili poleg g. Arka in č. g. Jož. Koblarja tudi predsednik bralnega društva iz Škofje Loke g. Avg. Šušnik, načelnik ondotnega ognjegasnega društva g. And. Jamnik in načelnik poljanske požarne brambe g. Val. Šubic.

O razmerah na ljubljanski gimnaziji je objavila zadnji četrtek dolg dopis tržaška „Edinost“. Isti dopis je bil poslan tudi našemu listu. Priobčili ga ne bomo, ker zadošča, da ga je prinesla „Edinost“. Menimo pa tudi, da so na ljubljanski realki še veliko bolj nezdrave razmere, kakor na gimnaziji. Zbirališča Bismarkovih čestilcev se polnijo z realci. In kaj pravi k temu deželni šolski svet? Nič ne, ker je bil že poprej zelo nemškutarsk in je dobil sedaj po milosti dr. Tavčarja še novo nemško pomoč v dr. Schafferju. Na Tavčarjevo priporočilo so „Narodovi“ prvaki s svojimi glasovi tjakaj poslali tega Nemca. Zato se deželni šolski svet ne gane! Tu imamo nov sad „zveze“! Radovedni smo, če bode „Slov. Narod“ v svoje varstvo vzel tudi ta sad.

Ali je ljubljanska realka v protestantski Prusiji? Nedavno praznovala je ljubljanska protestantska občina veliko cerkveno slovesnost. Kar je „pravega“ Nemštva v Ljubljani, vdeležilo se je vse protestantske slavnosti, ne glede na veroizpovedovanje. Zaostati, seve, ni mogel tudi nemški „Turnverein“ in pa prof. Binder s svojimi Bismarkovci. To poslednje se nam zdi za razmere na ljubljanski realki kaj značilno. Poroča se nam, da so tudi katoliški dijaki spremljevali protestantske obrede s svojim petjem. Kaj bi se storilo s slovenskim profesorjem, ki bi slovenske dijake zvalil k sodelovanju pri pravoslavni službi božji? Ako ravnateljstvo višje realke ne bode gledalo prof. Binderju in njegovim nemškim gojencem odločnejše na prste, treba bode prevzeti to skrb našim poslancem, ki naj o priliki store potrebne korake, ker Binderjevega prusofilstva smo že do grla siti.

Stavbinska družba, zadruga z omeji. poroštvom, osnovala se je v Radovljici ter je ravnokar potrjena. Kakor čujemo, je delovanje v najlepšem tiru. Deleži so po 20 gld. To naj bi posnemalo v procvit naše stvari še marsikatero mesto na Kranjskem, zlasti — mala Ljubljana.

Vodovod in ceste v Vodmatu. Izvedeli smo, da se o nujnih željah ljubljanskih prebivalcev v Vodmatu glede vodovoda in cest vrše razprave v odsekih, in ta zadeva pride v kratkem pred občinski svet.

Kanalizacijo Nunske in Vegove ulice je oddal občinski svet ljubljanski za znesek 6703 gld. 51 kr. Slovenskih podjetnikov ni nihče stavil ponudbe.

Ogenj. V sredo je imelo ljubljansko ognjegasno društvo slaven dan, občinstvo pa vesel večer. Okolu 10. ure zvečer naznanila sta dva strela z Gradu, da gori v predmestju. Požarna bramba je hitela na Dunajsko cesto pred kavarno „Evropo“, kjer pa ni mogla dobiti ognja. Odtod hiteli so naši vrli ognjegasci na sv. Petra cesto, a spremljevalo jih je na tisoče občinstva, ki je v dobrih in slabih dovtipih slavilo točnost ljubljanskega ognjegasnega društva. Ker tudi na sv. Petra cesti pri najboljši volji ognjegasci niso mogli dobiti ognja, obupali so ter se vrnili pred magistrat, kjer se jim je naznanilo, da je vse zmešnjave vzrok nemški komando, kajti s slovenskim poveljevanjem bi se hitreje in brez blamaže razumeli. Gorelo je pa vender. Dva pokopališka delavca sta za pokopališčem pri sv. Krištofu zažgala nekaj starih nagrobnih vencev, kar je zapazil čuvaj na Gradu ter strelil.

Iz Radovljice se nam poroča, da se je naš poziv, prižigati kresove na predvečer sv. blagovestnikov, kaj dobro obnesel. Po vsej dolini od Dobrče navzgor videli so se uprav velikanski kresovi. Najlepši so bili na Stolu in ti prav visoko gori.

Vremensko opazovališče v Triglavski koči na Kredarici. Dne 6. meseca julija napravilo je „Slov. plan. društvo“ vremensko opazovališče na Kredarici (2500 m). Instrumenti, ki so se tam za opazovanje postavili, so sledeči: suhi in mokri toplomer, tlakomer (aneroid). Lambrecht-ov polymeter in dežemer. Veternica, katero je izdelal znani narodni ključar ljubljanski, g. Žabkar, pa se postavi tekom prihodnjega tedna. Razun teh glavnih orodij, katera je v večini posodil društvu osrednji zavod za vremenska opazovanja na Dunaju, oskrbel je odbor „Slov. plan. društva“ še nekatera druga pomožna orodja. Vremenska opazovanja bode opravljal novi, jako vestni in razumni oskrbnik Triglavske koče, g. Anton Pekovec iz Bohinja. Tako je storilo „Slov. plan. društvo“ zopet korak naprej in, kakor upamo, bode to njegovo stremljenje našlo ne samo doma, ampak tudi med vnanjim svetom priznanje in veljavo, katero mu domači nemški nasprotniki na vse mogoče načine izpodkopujejo. Kdor ima zdrave noge, naj vsaj enkrat na leto poleti v sveži gorski zrak triglavovega kraljestva ter zleze na Kredarico, kjer stoji najlepša koča v vsem triglavskem pogorju. Ne bode mu žal, kajti veličastni razgled od naše Triglavske koče, udobnost koče same in zanimivo vremensko opazovališče istotam, odškodovalo ga bode za ves napor pri hoji na Kredarico. Ker je koča preskrbljena z izvrstnimi posteljami, dobro jedjo in pijačo in je hoja na Kredarico popolnoma varna, tedaj naj ne opusti noben slovenski meščan, ki ima zdrave noge in zdrava pljuča, da se ne bi okrepljal v svežem gorskem zraku triglavatega velikana.

Aljažev stolp na vrhu Triglava dobi v kratkem nekaj posebnega, kar ne najdeš nikjer drugje v vseh Alpah. Duhoviti zasnovatelj stolpa, g. župnik Aljaž na Dovjem, čutil je nedostatek, da se turist, prisedši vrh Triglava, ne more zadosti orijentovati z malo triglavsko panoramo Pernhartovo, še manj pa, ako te panorame sploh nima pri roki, kar se tudi čestokrat dogodi. Da se tej potrebi v vsakem oziru odpomore, je dal g. župnik Aljaž Pernhartovo triglavsko panoramo naslikati na pločevino (pleh) v povečani obliki, tako da bode panorama zavzemala ves notranji obod stolpa. Poslej bode turist v stolpu sedel imel pred sabo vso razsežno panoramo naslikano in jo primerjal z razgledom v prirodi. To je, kakor smo rekli, ideja g. župnika Aljaža. Izvršiti mu jo je pa pomagal dovški učitelj g. Jeglič, kateri je to panoramo z oljnatimi barvami naslikal in z imeni opremil. Iskrena hvala bodi obema gospodoma na toliki požrtvovalnosti in svesta si bodita hvaležnosti turistov v obče in slovenskih turistov posebej, kajti s tem delom povzdignila sta brezdvomno slovensko turistiško stremljenje tudi med vnanjim svetom.

„Gospodinjska šola“. Pripravljalni odbor za ustanovo gospodinjske šole imel je včeraj v „Narodnem domu“ sejo. Sklenila so se pravila za društvo „Gospodinjska šola“. To društvo bi

v Ljubljani oživotvorilo in potem vodilo šolo, kjer bi dekleta, ljudski šoli odrasla, izučila se v vseh, domače gospodinjstvo zadevajajočih strokah, v prvi vrsti kolikor treba v mali meščanski in delavski rodbini. Pouk naj bi bil v prvi vrsti praktičen, to je, obsegal bi: kuhanje, pranje, likanje, prirojevanje in šivanje najpotrebnejših stvari, čiščenje obleke ter stanovanja. Poleg tega naj bi se teoretično dajala navodila iz vgojeslovja, zdravoslovja in gospodinjstvega računstva, ker je pouk največ namenjen ubožnim dekletom, bode torej moral biti praviloma brezplačen. Vodstvo društva bi naj bilo v rokah odbora, ki sestoji iz 16 dam in 4 gospodov, vse odborniške glavne posle opravljajo dame, odboru na čelu bodi predsednica ali nje namestnica; deset odbornic je ob enem toliko nadzorovalnih dam za šolski pouk. Toliko za danes iz sklenjenih pravil, katera se sedaj predlože vladi. Upanje je, da se s poukom prične že to jesen.

Nova železnica v Trstu. Trst je mesto projektov. Inženier C. Pelc in fabrikant Ludovik Nairc sta dobila koncesijo, da speljeta železnico na zobasta kolesa (Zahnradbahn) po stari openski cesti iz Trsta čez Opčine do Sežane. Koncesija velja za 60 let, potem prejde Trstu v last. Stala bode železnica 85.000 gld. Termin izpeljave je 1½ leta. Delo sta prevzela E. Gross & Comp., Dunajčana. Trasirana črta znaša do Sežane 116 km in vožnja bi trajala samo 45 min. Sedaj se pride po južni železnici (34 km) s brzovlakom v 1½ in poštanim vlakom v 2½ urah. Vsekako pridobe, če se ta železnica izpelje, nekateri kraji prav mnogo, posebno pa Opčine in gosp. Goljevščeka hotel-pension pri Obelisku.

Voda v Trstu. Trst je žejen, a vode, zdrave vode ne mara. Davno je že išče, a najti je neče. Med zadnjimi načrti je oni inženirja Tschubula, kateri je dokazal, da, ako se naredi predor (tunnel) pri sv. Ivanu do Trebič, pride se do vode. Znano je, da je blizu te vasi v globočini tekoča reka — skoro gotovo rokav Reke same.

„Narodni dom“ v Trstu je postal nujna potreba tržaških Slovencev. Vsled letošnjih silnih političkih borb proti bojkotu ondodnim slovanskim društvom. Tako se bode moral „Sokol“ skoro seliti iz dosedanje telovadnice. Treba je torej misliti, da se spravijo naša društva pod lastno varno streho. Tržaški rodoljubi so vsled tega že pričeli resno se baviti z idejo o gradnji „Narodnega doma“ v Trstu, ki bi stal najmanj 200.000 goldinarjev. „Edinost“ poziva, naj se sestavi akcijski odbor, ki bi otvoril nabiranje akcij med Slovani Primorja. In sicer naj bi znašale delnice ali akcije od pet gold. više. Razmeroma udeležitve bi znašale potem dividende udeležnikov na skupnih čistih dohodkih podjetja. Tekom jednega leta bi se moral prijaviti se svojim zneskom vsak, kdor hoče sodelovati na tej visoki narodni misli. Upajmo, da dobi prepotrebno podjetje tržaških Slovencev mnogo podpore tudi med kranjskimi Slovenci!

Političen shod v Dolinčicah. V Zgornjem slovenskem Korotanu pričelo je svoje delovanje slov. katol. politično in gospodarsko društvo za koroške Slovence s shodom, ki se je dne 27. junija t. l. vršil pri Ratarju v Dolinčicah pri Rožku. Kot prvi govornik je govoril mestni kapelan in urednik „Mira“ v Celovcu, č. g. Rozman, o „ropotanju“ nemških liberalnih in nacijskih strank v dunajskem parlamentu ter vzbudil mnogo zanimanja, pa tudi smeha. Za tem je govoril naš vrli slovenski poslanec Grafenauer. Čast, komur čast! Nihče mi ne bode zameril, če rečem, da se mu je dosedaj vsak njegov nastop popolnoma posrečil; radi tega ga tudi naši nasprotniki, in zlasti njegov kolega slovenski odpadnik Oraš, nič kaj radi ne vidijo. Sprejela se je na shodu tudi resolucija, ki jo je predlagal rodoljub g. Vospersnik, v kateri zbrani Slovenci protestujejo proti divjanju in počenjanju nemških strank v državnem zboru in izražajo zaupnico zlasti „slovanski zvezi“ za njeno moško postopanje. Zborovanje, katero je vrlo vodil č. g. župnik Gabron, obneslo se je vseskozi dobro in bode gotovo obrodilo mnogo sadu.

Zanimiva knjiga. Tekom teh dni izide knjiga: „O stoletnici Vodnikovih „Lublanfkih

Novic“, spisal in izdal v prid družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani Ivan Vrhovnik. Ponatisnjena je iz „Slovenskega Lista“.

Nove pesmi. Tukajšnji knjigotržec g. Ig. pl. Kleinmayer je kupil lepo število pesmij mladega pesnika Ivana Cankarja, katere bode izdal o priliki.

V zakladu za našo organizacijo so nadalje darovali: Štajarski rodoljub 1 gld.; R. K. 2 gld.; A. F. 3 gld. V 26. številki izkazano 554 gld. 34 kr. Skupaj 560 gld. 34 kr. Somišljeniki! Posnemajte darovalce, zahtevajte „Slovenski List“ po gostilnicah in kavarnah! Pridobivajte novih naročnikov!

Slovanski svet.

„Apostolstvo sv. Cirila in Metoda“ se bode imenovalo novo misijonsko društvo, ki bode imelo sličen namen med Slovani, kakor ga ima društvo sv. Bonifacija med Nemci. V dne 9. in 10. avgusta bode glavna skupščina na moravskem Velehradu, kjer bode apostolstvo imelo svoj sedež. Tja se vabijo tudi Slovenci.

Kapelico sv. Cirila in Metoda v loretski cerkvi v Italiji je posvetil dne 5. julija nadškof dr. Stadler, ki se je z navzočo hrvaško duhovščino vred brzojavno zahvalil za ta lepi dar škofu Strossmayerju. Ta je pa odgovoril: Naša kapela v lavretanski cerkvi je dar vsega Slovanstva v našem cesarstvu. Bodi mu božja zaloga moči, prosvete in prave svobode.

Plemenita Čehinja. Rodoljubna gospa Maruša Pavla Neureuterjeva je darovala za ustanovitev medicinske fakultete v Zagrebu 100 gld., starinarskemu društvu v Kninu 50 gld., družbi sv. Cirila in Metoda v Istri 50 gld. in za zgradbo „Narodnega Doma“ v Spletu 50 gld. Jednake podpore je obljubila dajati naštetim zavodom in društvom vsako leto. — Tudi Slovence bi rodoljubni Čehi, ki žive v srečnejih gmočnih razmerah, nego mi Slovenci, zelo razveselili ako bi se n. pr. spomnili naše uboge družbe sv. Cirila in Metoda. Poleg podružnice slov. planinskega društva v Pragi, bi bila podružnica slov. družbe sv. Cirila in Metoda jako častna vez vzajemnosti med obema bratskima narodoma.

Društva.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe Kranjske je privabil zadnji četrtek v streliško dvorano nad 100 članov. Po pozdravu predsednika, g. ces. svetnika Murnika, je pojasnil g. ravnatelj Pirc odborovo upravno poročilo o delovanju družbe. Članov šteje ta živahna družba blizu 4000, letos jih je na novo pristopilo 443. Denarni promet je vedno večji, tako da se naša družba sme meriti z družbami v bogatejših deželah. Hvala za to gre uspešnemu delovanju nekaterih podružnic. Podkovska šola stoji dobro, le skrbe naj občine, da dobe izprašane kovače. Prav bi bilo, da bi se družbina drevesnica predstavila in razširila. Oddaja se že blizu 30 tisoč drevesec na leto, a še se ne more ustrezati vsem željam kmetovalcev. Uzorni dvorec na Viču je res uzoren in denarni uspehi so pohvalni. Ker dobrih bikov v belanski dolini ni več lahko dobiti, treba bode hoditi po pinogavsko govedo. Ribje vzgajališče ostane sicer pri starem, a družba se ne bode več z njim pečala, ampak je bode prevzel vsled določb novega zakona revirski odsek za ribarstvo. List „Kmetovalec“ imajo kmetje radi, nad 1000 izvodov ga gre čez mejo Kranjske. Umetnih gnojil bode letos treba naročiti že do 50 vagonov. Dajo se podpore za kuhanje in sušenje sadja in vinogradnikom v veliki meri gumijeve vezi. Stroji, naročeni pri družbi, pridejo skoro za polovico ceneji, kakor če jih kdo sam naroči. Poročilo tajnika Pirca, kakor tudi ono blagajnika Lenarčiča, je zbor vsprejel odobrovalno. Ker država in dežela družbo krepko podpirata, je ista imela lani dohodkov 69.588 gld. 88 kr. — Izvoljen je bil na to častnim članom družbe g. dr. Krištof v Zagrebu. Pridobil si je zasluge, ker je kot zastopnik hrvaške

vlade letos nakupil na Kranjskem za 40.000 gld. živine, in jo obeta pokupiti v prihodnje še več, ker so Hrvatje s kranjsko živino jako zadovoljni. — Ker ima mnogo podružnic lepo premoženje in mora svojo imovino vpisati v zemljiško knjigo, kar po sedanjih družbinih pravilih ni bilo mogoče, spremenila sta se §§ 29 in 35 pravil tako, da si smejo podružnice pridobivati premoženje, denar in imetja, ako se pa podružnica razide, porabi glavna družba vse v okolišu podružnice in v namene, v katere je bivša podružnica nabrala premoženje. (Sprejeto.) G. vikar I. Hladnik je predlagal da naj podružnice polagajo glavnemu odboru letne račune, da ne bo neredov, a predlog se je odklonil po opomnji g. Pirca, da bi potem načelniki podružnic imeli preveč nepotrebnega pisarenja in da je oskrbovanje podružničnega premoženja sploh dobro. — Odbornik in državni poslanec Povše je nato obširno utemeljil predlog, da naj kmetijska družba začne ustanavljati gospodinjstve šole, kakeršne imajo že po mnogih deželah. V teh zavodih bi se vzgajale dobre kmečke gospodinje, učile bi se deklince vseh del, katera imajo kmečke gospodinje v hiši, v kuhinji in na vrtu. Pouk bi trajal eno leto; po tri ure na dan bi se učile v šoli teorije in ostali čas bi bil za praktične vadbe. Vsprejemalo se bo v šolo na leto po 12—15 učenk, starih vsaj po 15 let. Govornik je predlagal da naj kmetijska družba otvori gospodinjstvo šolo že prihodnje leto o priliki cesarske slavnosti in učiteljico že poprej pošlje kam v kako jednako šolo, da se dobro izvežba. Pozneje bi se napravile take gospodinjstve šole po mnogih krajih dežele. Predlog so vsi zborovalci radostno pozdravili in mu pritrdili.

(Konec prih.)

Šentjakobsko-trnovska ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Ljubljani napravi jutri, dne 11. julija, v restavraciji pri Lloyd s sodelovanjem sl. pevskega društva „Ljubljana“ in vojaške godbe vrtno veselico. Vspored: 1. Slavnostni govor. 2.) Šaljivi prizor. 3.) Srečkanje. 4.) Petje in godba. Začetek ob polu 5. uri popoldne. Vstopnina za osebo 20 kr., čast. članice so vstopnine proste. Ako bo vreme neugodno se izvrši veselica v nedeljo 18. julija.

Zdravniška zbornica kranjska vabi k II. občenemu shodu po zbornici zastopanih zdravnikov, ki se bo vršil dne 27. julija 1897 ob 5. uri popoldan v zbornišni pisarni, Turjaški trg 6, II. nadstropje. Dnevni red: 1.) Poročilo o bolniških blagajnah, njih vplivu na zdravniške razmere, in o sredstvih, kako je zabraniti oškodovanje zdravniškega stanu. (Dr. Gregorič). 2.) O ustanovitvi stanovskega reda za zdravnike. (Dr. Bock). 3.) Ali naj se razširi disciplinarna pravica zbornice? (Dr. Bock). 4.) O evidenci vseh v Avstriji izpraznjenih zdravniških služb. (Dr. Bock). 5.) Predlogi.

Načelnikom zadruga sobnih slikarjev, črko-slikarjev in pleskarjev v Ljubljani je bil izvoljen po sklepu občnega zbora z dne 6. t. m. gosp. Franjo Baraga, sobni slikarski mojster v Ljubljani, podpredsednikom pa gospod Karol Lipovšek. V odbor so bili voljeni gg. Josip Makovec, Franjo Perko in Avguštin Tomc, namestnikoma gg. Tomo Bricelj in Franjo Bončar.

Blejsko društvo za privabljenje tujcev razpošilja ravnokar svoje ukusno narejene reklamne plakate po svetu. Dal Bog, da bi veliki stroški ne bili brez uspeha! Podoba ima vse krasote blejske okolice zbrane v ličnem okviru, vabila pa so v nemškem, francoskem, slovenskem in angleškem jeziku.

Izleta „slov. plan. društva“ v Vrata se je ndeležilo zadnje sredo mnogo odličnega ljubljanskega občinstva. Bilo je izletnikov nad 30, med katerimi je bil lep venec narodnih dam. Krasno vreme, veličasten razgled od Aljaževe kočne na sive velikane — navdušil je vsakega izletnika. Z veseljem opažamo, da se širi plemenita ideja planinstva vedno med širše kroge.

Posojilnica v Kranjski Gori obstoja dve leti. Zadnje leto je imela že denarnega prometa 56.277 gld. 17 kr. Želimo vrlemu načelništvu mlade posojilnice mnogo vspeha.

Nov kolesarski klub se snuje v Trstu. Ime mu bode „Sokol“.

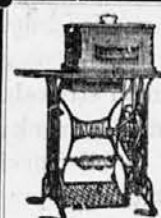
Podpornemu društvu za slovenske visokosolce na Dunaju je pristopil velečastiti gospod Jakob Gruden, župnik v. p. v Ljubljani, kot ustanovnik s svoto petdeset gld. Dalje je društvo prejelo iz Ljutomera 24 gld., katere je med tamošnjimi rodoljubi nabral g. dr. Anton Mihalič, zdravnik v Ljutomeru. Iz Laškega trga pa je letos že v drugič poslal darilo 13. gld. 50 kr. gosp. dr. Josip Kolšek, odvetnik. Vrlim darovalcem, osobito tudi rodoljubnima nabiralcema, iskrena zahvala. Dalnje darove sprejema vč. gosp. Fr. Jančar, monsignor, papeški č. komornik, župnik nemškega viteškega reda, na Dunaju, I. Singerstr. 7.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu juniju 1897. je 114 strank vložilo 22547 gld. 72 kr. in 39 strank dvignilo 5296 gld. 97 kr., 24 strankam se je izplačalo posojil 12.928 gld. Denarni promet 71.001 gld. 96 kr. V prvem polletju je bilo vloženo 184.791 gld. 89 kr. in dvignjeno 48.681 gld. 83 kr. Stanje vlog je naraslo na 264.641 gld. 8 kr. Posojil je bilo izplačanih 101.243 gld. in vrnjenih je bilo 1535 gld. 56 kr. Stanje posojil je naraslo na 165.770 gld. 61 kr. V prvem polletju narasel je denarni promet na 553.908 gld. 50¹/₂ kr.

Slovenci! Spominjajte se o vsaki priliki šolske družbe sv. Cirila in Metoda.

priporoča
svojo bogato zalogo vsakovrstnih
dežnikov in solnčnikov
po najnižji ceni.

Janez Jax

Ljubljana, Dunajska cesta 13.

priporoča svojo veliko zalogo

šivalnih strojev

in

strojev za vozarenje.

(biciklov, velocipedov.)

Ceniki franko na razpolago.

Alojzij Lenček,

stavbeni in galanterijski klepar,

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 21.

se priporoča slavnemu občinstvu v Ljubljani in na deželi za vse v njegovo stroko spadajoča dela.

Zagotavlja najsolidnejšo postrežbo in zmerne cene.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 51.

priporoča svojo izborna zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najpreprostejših do najfinejših rujave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

— Cene nizke. —

Pleskarska in lakirarska obrt
Josipa Makovca

Breg št. 20. LJUBLJANA Breg št. 20.

se priporoča spoštovanemu p. n. občinstvu za prevzemanje vseh v njegovo stroko spadajočih del, kakor v mestu tako na deželi

zlasti vseh novošegnih vrst lesa s prosto roko imitovanih.

Točno in solidno izvrševanje, pri uporabi najboljšega materiala in po kolikor mogoče najnižjih cenah.

Brata Eberl,

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.

Pleskarska mojstra
c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice.

Slikarja napisov, stavbinska in pohištvena pleskarja.

Tovarna za oljnate barve, lak in pokost.

Zaloga originalnega karbolineja.

Maščoba za konjska kopita in usnje.

**Najboljši
fabrikat!**

I. kranjski
laneno-oljnati firnež.

I. kranjsko

čisto laneno olje.

Siccativ-firnež (sušilo)

priporoča najcenejše 26-6

Adolf Hauptmann,

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežov, lakov in kleja v Ljubljani.

Ignacij Čamernik

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

nagrobnihih spomenikov

preskrbljuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, katera točno, solidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravi obrise za cerkvena in stavbinska dela.

VIZITNICE

priporoča

J. Blasnikova tiskarna.

F. P. VIDIC & Co. v Ljubljani

ponujajo po najnižjih cenah vsakokoli množino

zidarske opeke,
zarebane strešn opeke (Falzziegel)

(izdelane iz najbolje znane Vrhnjske gline) z zraven spadajočo

stekleno zarezano opeko in strešnimi okni iz vlitega železa

lončene peči in štedilnike

(lastnega izdelka)

Roman-cement

Dovški Portland-cement

kakor vse v stavbinsko stroko spadajoče predmete.

Najnižje cene!!!

Trnkóczyja

ustna voda
steklenica 50 kr.

Trnkóczyja

prašek za zobe
škatljica 30 kr.

kakor tudi

vse medicinično-kirurške in pharmaceutične preparate, specialitete itd., dietična sredstva, homeopatična zdravila, medicinska mila, parfumerije itd. itd.

priporočajo in razpošiljajo na vse strani

22-4

lekarniške tvrdke:

Ubal pl. Trnkóczy v Ljubljani na Kranjskem,

Viktor pl. Trnkóczy na Dunaju, Margarethen,

Dr. Oton pl. Trnkóczy na Dunaju, Landstrasse,

Julij pl. Trnkóczy na Dunaju, Josefstadt,

Vendelin pl. Trnkóczy v Gradcu na Štajarskem.

Pošiljatev z obratno pošto.